

SKIEN

PÅ TUR LANGS ÅRHUS KULTURSTI

ÅRHUS KULTURSTI er en 4,5 km lang sti eller vei der en vandrer langs et rikt jordbruksområde og kulturlandskap med mye historie. Stien starter ved Århus gård, 3 km nordvest for Skien sentrum.

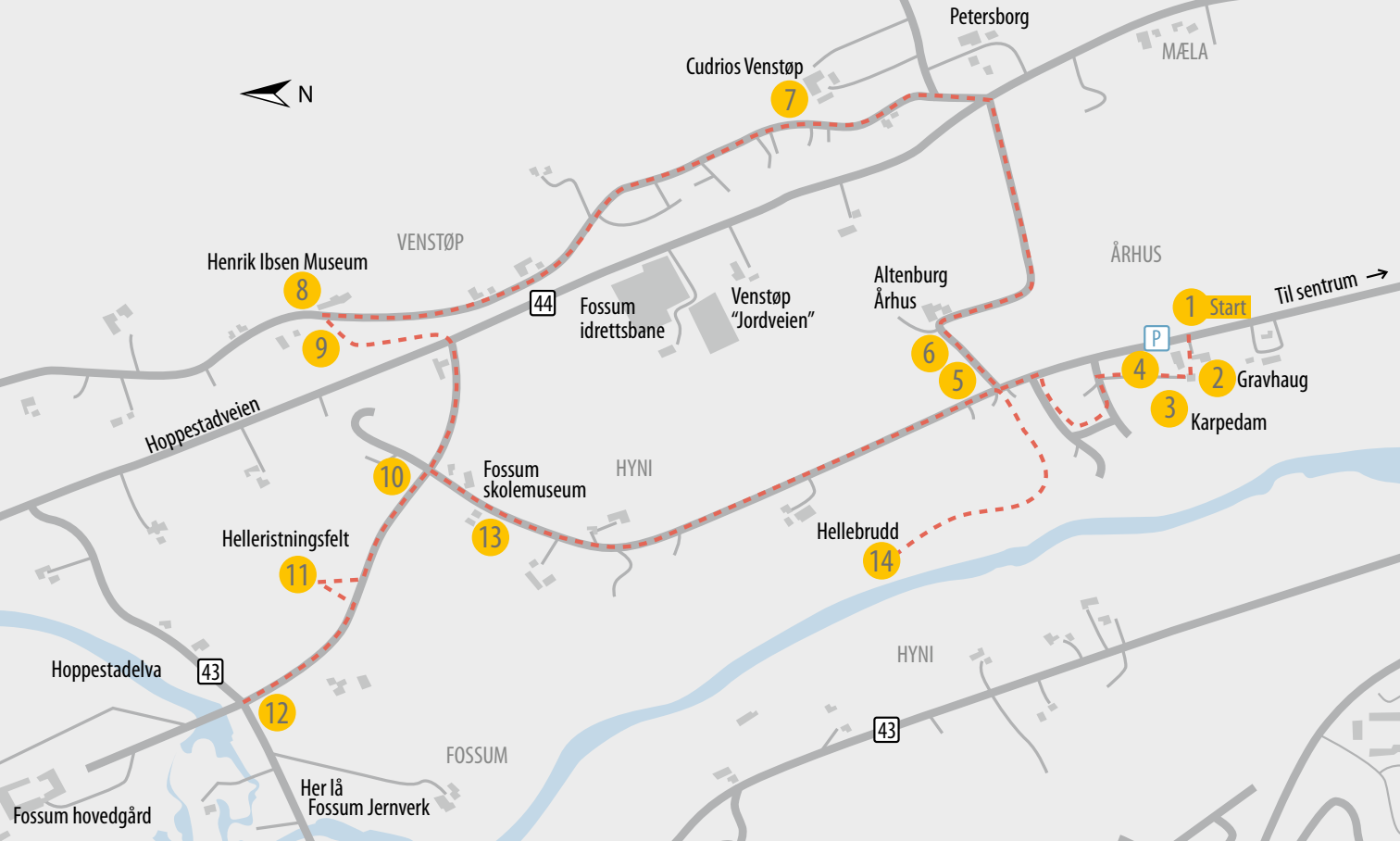
Århus gård ble antagelig ryddet i eldre jernalder, og er i dag en forsøksgård som eies av Telemark Landbruksselskap. På gården er det 19 gravhauger, en karpedam med kopi av en stokkbåt, bergartssamling og kopi av Norges eldste flettverkshus som ble avdekket på torget i Skien i 1979. Den rekonstruerte Jernaldergården med tre hus sto ferdig i 2005.

Kulturstien passerer blant annet Altenburg Århus, hvor Henrik Ibsens mor bodde i sommerhalvåret. På Ibsens Venstøp, i dag Henrik Ibsen Museum, bodde Henrik åtte av sine barneår.

Stien går videre mot helleristningsfeltet på Fossum, så til Fossum hovedgård og Fossum Jernverk. Fossum Jernverk var landets første jernverk. Herfra går veien via Fossum skole og videre tilbake til Århus.

God tur!

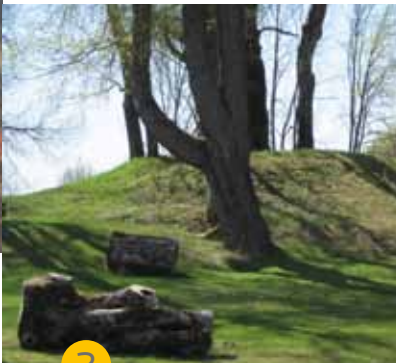
- 1 Århus gård
- 2 Gravhaug
- 3 Karpedam
- 4 Jernaldergården
- 5 Kwartærgeologi
- 6 Altenburg Århus
- 7 Cudrios Venstøp
- 8 Henrik Ibsen Museum
- 9 Henriks skolevei
- 10 Stopp-plass haugen
- 11 Helleristningsfelt
- 12 Fossum Jernverk
- 13 Fossum skolemuseum
- 14 Hellebrudd

1

Gravfunn tyder på at Århus gård kan føres tilbake til eldre jernalder. Denne akvarellen er malt av Andreas Usgaard Hersleb i 1820. Bildet heter "Prospect of Aarhus". På Århus gård bodde den vel ansette klokker og lærer Christen Lund til sin død i 1867. (Foto: R.Nyblin, Telemark Museum)

2

Gravhaug på Århus fra jernalder. På Århus er det registrert hele 19 gravhauger. I Gjerpen har vi kjennskap til ca. 250 hauger.

Karpedammen på Århus er restaurert og kan sannsynligvis føres helt tilbake til middelalderen. Her ligger "jernaldermennesenes" stokkbåt. Den er en kopi av Siljanbåten fra år 170-310 e.Kr.

3

4

Jernaldergården på Århus består av tre hus: langhus, smie og fjøs som er gjort om til utstillingsrom. Den ble påbegynt i 2004, og er bygget av 14 pensjonister.

5

Havavsetningene, som ble dannet på bunnen av fjorden etter siste istid, danner god dyrkningsjord, noe vi ser av alt åkerlandet på denne turen.

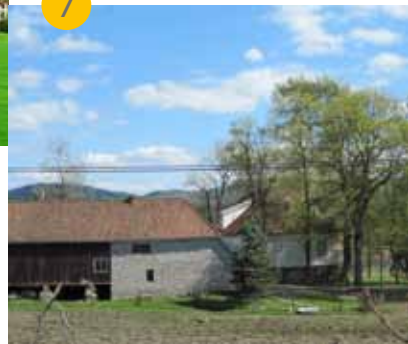

6

Altenburg Århus er bygd i 1796 av kjøpmann i Skien Johan A. Altenburg. Datteren Marichen ble gift med Knut Ibsen, og de fikk senere sønnen Henrik.

Venstøp Søndre kalles ofte Cudrios Venstøp etter slekten Cudrio, som bodde her. Våningshuset samt "brenneribygningen" ble fredet i 1920 årene.

7

8

På gården Venstøp bodde Henrik Ibsen fra han var 7 til 15 år. Hans foreldre kjøpte gården som sommersted i 1833, men flyttet senere hit etter at en økonomisk katastrofe hadde rammet familien.

9

Dette er sannsynligvis Henrik Ibsens skolevei, enten han gikk på Fossum verksskole eller på Århus hos klokker og lærer Christen Lund.

10

Alléen fører til Fossum Hovedgård. Ved krysset Århusveien - Fossumveien ble tunge kanoner fra Fossum Jernverk fraktet opp til den såkalte Stopp-plass haugen for prøveskyting.

Foto: Eirik Irgens Johnsen, (EIJM)

11

Helleristningene ved Fossum er fra bronsealderen og er de første som er beskrevet i Telemark. Det var geologen Tellef Dahl som i 1857 beskrev feltet som bl.a. består av ca. 20 hjulkors.

12

Godset til Løvenskiold-Fossum sto ferdig i 1818. Det er bygget i slagggstein fra Fossum Jernverk. Jernverket var i Løvenskiolds eie fra 1739 til verkets nedleggelse i 1867. Masovnhytta på Fossum var bygget over samme lest som vist på dette prospektet fra Fossum Jernverk ved Bogstad i Oslo.

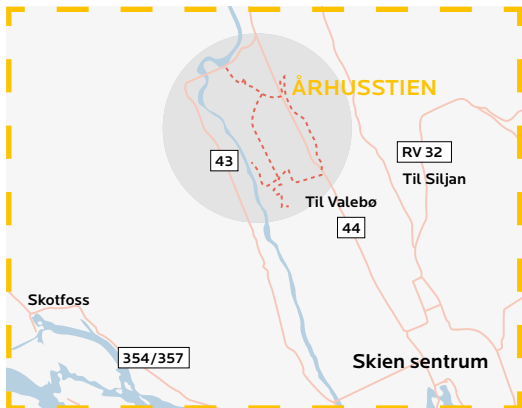
13

Fossum skole er en direkte fortsettelse av de gamle verksskolene ved Fossum Jernverk. I skolens 2. etg. er det i dag skolemuseum for Skiensskolene. Bildet er fra 1923.

14

Idyll ved Falkumelva.

Århusstien ligger ca 3 km nord for Skien sentrum med utgangspunkt og parkering ved Århus gård tilhørende Telemark Landbruksselskap.

Århusstien var ferdigstilt i mai 2000 og var Skien Historielags bidrag til byens 1000-års feiring.

Stien har 14 tavler med informasjon og kartutsnitt og har i hovedsak god fremkommelighet, også med sykkel. Ved enkelte poster er det nødvendig å gå samme vei tilbake for å komme videre.

Stien går tett på dyrket mark og det oppfordres til å ta hensyn til dette. Et par steder er det nødvendig å krysse trafikkert vei.

I tillegg til skiltene er det laget et hefte med mer detaljerte opplysninger om stien. Se Skien Historielags hjemmeside www.skienhistorielag.no

Informasjonsbrosjyren er utgitt av Historisk Forum, Skien Historielag og Skien kommune, kulturavdelingen.

www.skien.kommune.no/kulturstier

ÅRHUSSTIEN

SKIEN KOMMUNE
Kulturavdelingen

